

JAROSLAVOVI SEIFERTOVI

6. 4. 1969

Milý Jaroušku,

bylo to velice správně interpretováno, ba — dodávám, že bych nyní méně mohl korigovat své stanovisko, než řekneme, před týdnem. Opakuji i Tobě, co jsem říkal ve Svazu: nejde tu o můj poměr ke Goldstückerovi, který zůstává nezměněn a přátelský. Jde o to, že Goldstücker reprezentuje směr, který se zřetelně rozchází s úsilím mnoha jiných mých přátel i ne-přátel, kteří se — doufám, že ne zbytečně — snaží konsolidovat poměry v této zemi. Ty k nim, Jaroušku, patříš také, ať se Ti to líbí anebo ne. Dovedu si představit ohlas našeho společného vystoupení, aniž bych zkoumal, co v něm říkal G., Seifert, anebo já. Na sjezdu vše uvítán promluvil G., který prohlásil, následuje několik anebo třeba jen jedna věta z pomyslného Goldstückerova projevu, jinak naprosto nezávadná, po níž by se zaznamenalo, že kromě G. vystoupili ještě Seifert, Novomeský a jiní. Rozuměj mi dobře, Jaroušku, nepřikládám nějaký zvláštní význam tomu, co budu vykládat já a nechci zkoumat pod drobnohledem, co bude říkat Goldstücker, ostatně jsem přesvědčen, že by neproněs na sjezdu buřičskou řeč, jde však o to, že by dal svým postojem a vystoupením jednoznačně jinou barvu jakýmkoli dalším vystoupením. A to si — říkám Ti to ve vší skromnosti — nemohu dovolit. Nyní teprve ne!

Máš pravdu, Jaroušku, že v básnickově životě neexistují jiné důvody než „lidské“. Ba tyto „lidské důvody“ mají platit i ve vztazích lidí vůbec, nejenom básníků. Avšak v našem případě nejde o styk dvou lidí, ale o vystoupení, které nebude posuzováno lidskými měřítky, ale především měřítky politickými. Prostě bez ohledu na to, jaké by byly mé motivy, sjezdu by dalo pro domo i pro ne-domo charakter Goldstückerovo vystoupení — a bylo by zlé, kdyby se

jej snažil zakamuflovat — a nebylo by ani v Tvých ani v mých silách takový charakter sjezdu korigovat.

Slyšel jsem, že český výbor Svazu na základě informací s. Vrby ze slovenského výboru odkládá společný československý sjezd na pozdější dobu. Až se „to uklidní“. Slovenský výbor — pravděpodobně — se k tomuto stanovisku přikloní.

V Tvém listu jsou ještě místa, na něž nemohu ne-reagovat. Dokonce si myslím, že jsou významnější, než ta, jež Tě původně pohnula k napsání tohoto listu.

Promiň mi — prosím Tě — že jsem s těmito částmi Tvého listu — samozřejmě, aniž jsem Tě jmenoval — obeznámil i soudruhy, s nimiž jsem členem předsednictva KSS. Nejde o Goldstückra, ale o to, že v důsledku našeho, resp. mého postoje, jak píšeš, hrozí rozkol v jednotě naší spisovatelské obce, „sjezdu úplný krach a z toho pak totální rozkol naší jednoty... dokonce i rozpad naší celostátní organizace“. Řeknu Ti, že tato slova nebyla přijímána ani s úlevou ani s nadšením. Ba, možno říci, s nevolí. A byl jsem rád, že byla takto přijata. Nejvíce a nejpruději s nimi, t. j. s jejich smyslem polemisoval předsedající předsednictva, který podle vyličení různých publicistů by je měl přece uvítat, vždyť přece přímo vybízeli k něčemu, o čem u nás nikdo nechce ani slyšet. Netouží-li nikdo po totálním krachu a rozkladu naší jednoty, dokonce po rozpadu naší organizace, z toho neplyne anarchie, již se obáváš (a také já), nýbrž ona jednota v rozmanitosti, která prostě musí být základem našeho uspořádání. Dokonce i mnozí naši slovenští přátelé přijímají pražská stanoviska, „... aby nenarušili jednotu Svazu“. Říkal jsem jim, aby je přejímali od orgánů a ve věcech zásadních. Ve všech jiných (a nejenom v těch), je třeba věci prodiskutovat a závazný musí být pro ně závěr plynoucí z diskuse. To je přece na federaci spočívající demokratický princip.

Prosím Tě, Jaroušku, abys nezanedbával svého vždy oddaného přítele, napsal mu, dovolí-li Ti čas a chvíle dispozice a prominul mu, že se rozcházíme v této jediné a s ní spojené věci, která nás, věř mi, pře-

sahuje. Třebaže je velikonoční neděle a teda co nevidět po svátcích, prožili-li jste je v klidu, tak také proto, že jsem Vám klid přál. Děkuji Ti za pozdravy našim. A prosím Tě, jako vždy, abys vyřídil mé uctivé poručení pí Seifertové a popřál Ti hodně zdraví a vždy dobrou mysl.

Tvůj
L. Novomeský

Aby bolo aspoň trochu jasné, o aký spor išlo v tomto liste, je potrebných niekoľko informácií k dejinám spisovateľského zväzu po augustovej okupácii r. 1968. Česká a slovenská časť ÚV ZČSS sa schádzali samostatne i spolu. Česká časť sa napr. rozhodla 17. IX. prerušiť vydávanie Literárnych listov a požiadať o registráciu nového týždenníka. 4. X. navrhla dať predsedovi E. Goldstückerovi neplatenú tvorivú dovolenku kvôli jeho pracovným záväzkom v zahraničí. Za úradujúceho predsedu zvolila J. Seiferta. Obe časti ÚV ZČSS sa zišli v Bratislave 23. X. a zvolili nové (staronové) predsedníctvo. 7. XI. 1968 začali v Prahe vychádzať Listy ako týždenník ZČSS (5. XII. vyšlo č. 5 s príspevkom autorov býv. KŽ). 13. XII. sa v Bratislave konal aktiv slov. spisovateľov, ktorý sa dožadoval urýchleného obnovenia zväzového časopisu a kriticky sa vyslovil proti kultúrnej politike nového vedenia KSS. Na nasledujúcom zasadnutí výboru ZSS 18. XII. sa vzdali funkcií v predsedníctve (niektorí i vo výbore): M. Válek, S. Šmatlák, V. Mihálik, L. Novomeský, V. Mináč, A. Matuška, P. Horov, J. Kot a Š. Žáry. Predsedníctvo prestalo fakticky jestvovať. Pretože slovenský zjazd sa mal konať koncom januára 1969, výbor nezvolil nové predsedníctvo, iba nové trojčlenné vedenie (I. Kupec, L. Ťažký, A. Hykišch) — s hlavnou úlohou „postarať sa o urýchlené vydávanie zväzového týždenníka“.

V nasledujúcom roku sa dlho nedarilo obnoviť časopis ani zvoliť zjazd. Napr. 17. I. prijal výbor ZSS uznesenie, podľa ktorého „so zreteľom, že náš Zväz na Slovensku ešte stále nemá literárny týždenník, pokladá za neúnosné zvoliť zjazd spisovateľov a zúčastníť sa aj na spoločnom rozpúšťajúcom zjazde ZČSS v doteraz navrhovanom termíne 10. II. 1969“. Navrhuje odložiť toto podujatie na koniec februára, začiatok marca. 24. I. sa výbor ZSS dohodol, že federalizácia ZČSS sa uskutoční okolo 5. III. O niekoľko dní výbor ZSS skoncipoval návrh listu so-

vietskym spisovateľom ako odpoveď na štvavý článok Literat. gazety Skúsená ruka, v ktorom vysvetľuje svoju predstavu o „normalizácii“ a bráni pred pohoršujúcim útokom a ohováraním J. Seiferta. 28. II. sa výbor ZSS uzniesol na definitívnom termíne zjazdu čs. spisovateľov — 12. apríla.

Na zasadnutí 10. a 11. III. vyslovil výbor ZSS poľutovanie, že stranícke vedenie ani po ústupkoch nepovolilo registráciu týždenníka — za postoj výboru k obnoveniu kontaktov s organizáciami spisovateľov krajín Varšavského paktu. Súčasne navrhol, aby celoštátny zjazd otvorili L. Novomeský a J. Seifert. Výbor rokoval 2. IV. o stave priprav zjazdu a vypočul informáciu člena predsedníctva ZČSS F. Vrbu, že česká časť sa vyslovuje „jednoznačne za to, aby tretím oficiálnym otvárateľom čs. zjazdu v Bratislave bol E. Goldstücker, pričom však táto skutočnosť v danej situácii ohrozí účasť L. Novomeského pri otvorení zjazdu“. Nasledovala niekoľkohodinová búrlivá diskusia a výmena názorov medzi Bratislavou a Prahou. Napokon výbor 8. IV. navrhol text spoločného komuniké, v ktorom sa hovorilo, že ÚV ZČSS „dospel k názoru, že konanie tohto zjazdu v súčasnej zložitej politickej situácii by nemohlo splniť svoje poslanie“, preto ho odkladá. Pre tie isté príčiny sa nekonali ani národné zjazdy. (Slovenský zjazd sa potom konal 11. VI. 1969 a novozvolené orgány sa postupne začali púšťať do „normalizácie“.)

Medzitým — 17. IV. 1969 vyšlo 1. číslo Literárneho života (šéfredaktor M. Hamada), ale hneď na to ho SÚTI na dva mesiace zastavil...